

15 ปี 'ตามรอยพ่อหลวง'

จากดินแดนเลี้ยงควาย สู่สวนผสม-เที่ยวเชิงเกษตร

รายงาน

เมื่อเร็วๆ นี้ สมชาย เลิศพงศ์ภักตร์ ผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี เป็นประธานเปิดโครงการส่งเสริมและนាំร่องท่องเที่ยวเชิงเกษตร แปลงไร่นาสวนผสม ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง หมู่ 8 บ้านดอนปลัดพรต ต.ทัพทัน อ.ทัพทัน จ.อุทัยธานี ของ **สันติ วัฒนกุล** ผู้ใหญ่บ้านและเกษตรกร วัย 55 ปี ผู้ประสบความสำเร็จในการทำไร่นาสวนผสม ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง จนสามารถเป็นพื้นที่ต้นแบบให้เกษตรกรทั้งใน จ.อุทัยธานี และต่างจังหวัดได้เข้ามาศึกษานำความรู้ไปปรับใช้ อีกทั้งยังชนะการประกวดโครงการพระ

ราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในระดับจังหวัด ไปจนถึงการประกวดในระดับเขตภาคเหนือ สร้างชื่อเสียงด้านการเกษตรให้กับ จ.อุทัยธานีเป็นอย่างมาก สำนักงานเกษตรจังหวัดอุทัยธานีจึงจัดทำโครงการส่งเสริมและนាំร่องท่องเที่ยวเชิงเกษตร แปลงไร่นาสวนผสม ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงขึ้น โดยได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนโครงการจาก จ.อุทัยธานีในการดำเนินการต่อยอดและพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวให้เป็นอีกหนึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกหนึ่งแห่งของ จ.อุทัยธานี เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวและผู้ที่สนใจได้เข้ามาศึกษาเรียน

รู้และสัมผัสได้จริง ขยายแนวคิดการทำเกษตรแบบผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่สาธารณชนให้กว้างขวางอีกทางหนึ่งด้วย ทั้งยังเป็นการเสริมรายได้ให้แก่เกษตรกรจากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรได้เพิ่มมากขึ้นซึ่งอีกทาง "สมชาย" บอกว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนี้ นอกจากจะเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัด เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นแล้ว โครงการนี้ยังเป็นการแก้ไขปัญหาการทำเกษตร โดยเฉพาะการบริหารจัดการน้ำได้เป็นอย่างดี ซึ่งใน

ปีนี้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับผลกระทบจากภัยแล้งรุนแรงเหมือนหลายจังหวัดด้วยเช่นกัน แต่พื้นที่ของ “สันทัด” นั้นสามารถบริหารจัดการน้ำได้เป็นอย่างดี มีน้ำเพียงพอต่อพื้นที่การเกษตร และไม่ได้รับผลกระทบจากการขาดแคลนน้ำแต่อย่างใด จึงยกให้พื้นที่ของ “สันทัด” เป็นพื้นที่ต้นแบบที่ดี เพื่อให้เกษตรกรได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้แปลงไร่แบบสวนผสมและการบริหารจัดการน้ำ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ให้เกษตรกรมีความรู้ด้านการเกษตร นำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ให้เข้ากับพื้นที่จนสามารถสร้างความมั่นคงและยั่งยืนให้กับอาชีพเกษตรต่อไปได้

ด้าน “สันทัด” เล่าให้ฟังว่า มีที่ดินทำกินที่ได้รับมรดกมาจากพ่อแม่จำนวน 190 ไร่ แต่ผืนดินมรดกดังกล่าวในสมัยนั้นเป็นพื้นที่ดอนดินมีสภาพเป็นดินดานแข็งและ

ขาดความอุดมสมบูรณ์ ไม่สามารถปลูกพืชผลการเกษตรใดๆ ได้เลย ทำได้แค่ปล่อยให้เป็นที่หญ้าไว้เลี้ยงโค-กระบือขาย จึงร่วมกับพ่อเลี้ยงโค-กระบือขายเป็นอาชีพหลักแทนการทำนา โดยได้ร่วมกันก่อตั้งตลาดนัดแลกเปลี่ยนค้าขายโค-กระบือหนองหญ้าปล้องดั้งเดิมเกือบ 100 ปีมาแล้ว จนกลายเป็นตลาดนัดที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ในส่วนลึกแล้วคิดอยู่เสมอว่าเราเป็นลูกชาวนา แต่ไม่

ได้ทำนาปลูกข้าวกิน ทำไม่ต้องมาขายควายซื้อข้าว ทั้งที่มีผืนนา แต่ทำประโยชน์อะไรแทบไม่ได้ นอกจากเป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงควายและไว้ปลูกบ้านเท่านั้น

“สันทัด” ระบุว่า จนเมื่อปี 2543 ได้ตัดสินใจพลิกผืนพื้นที่ 190 ไร่ ด้วยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎี

การแก้ปัญหาในเรื่องดินและน้ำ ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยการเข้าปรับปรุงบำรุงดินเป็นครั้งแรก ด้วยการหว่านปุ๋ยคอกปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกปุ๋ยคอก ใช้เป็นปุ๋ยสดบำรุงดิน โดกลบก่อนการปลูกพืชหลัก ซึ่งจะ

ทำให้ผลผลิตนั้นไม่ต้องใช้ปุ๋ยเคมีเลย หรือถ้าใช้ก็จะน้อยลงมาก เช่น ปกติใช้ปุ๋ย 50 กิโลกรัมต่อไร่ (กก./ไร่) ถ้าใช้ปุ๋ยคอกก่อนจะสามารถลดการใช้ปุ๋ยเหลือเพียง 25 กก./ไร่เลยทีเดียว ทำให้ลดต้นทุนการผลิตและมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

“นอกจากนี้ยังใช้มูลสัตว์จากโค-กระบือที่เลี้ยงมาใส่ และโกลบตอซังข้าวแทนการเผาทำลายติดต่อกันทุกปี จนดินดานกลายเป็นพื้นที่ปลูกพืชผลการเกษตรทุกชนิดได้เป็นอย่างดี ผลผลิตเจริญเติบโตงอกงามดีกว่าแต่ก่อนมาก จากนั้นได้วางแผนทำระบบการจัดการน้ำ เพราะเมื่อดินดีแล้วปลูกอะไรก็ได้ก็จริง แต่ถ้าขาดน้ำทุกอย่างก็จบด้วยเช่นกัน จึงได้ขุดสระกักเก็บน้ำจำนวน 9 บ่อ เพื่อใช้เป็นพื้นที่พัก กักเก็บ และระบายน้ำ สามารถวนใช้น้ำในพื้นที่การเกษตรได้อย่างไม่เคยขาด แม้ถึงช่วงหน้าแล้ง เมื่อดินดี น้ำสมบูรณ์ ความเป็นอยู่ที่ดีก็เกิดมากยิ่งขึ้น”

“สันทัด” บอกด้วยว่า ในหลวงทรงตรัสไว้ว่า อยากกินอะไรก็ให้ปลูก เหลือแล้วจึงค่อยขายและแบ่งปัน จึงได้ทดลองทำแปลงไร่นาสวนผสมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้พื้นที่จำนวน 19 ไร่ปลูกข้าวพันธุ์ดีเพื่อจำหน่ายเป็นเมล็ดพันธุ์ เช่น พันธุ์ กข.31 และ กข.41 และข้าวคุณภาพตามตลาดต้องการ เช่น ข้าวไรซ์เบอร์รี่ ข้าวหอมปทุม และข้าวหอมชลสิทธิ์ แล้วแปรรูปจำหน่าย นอกจากนี้ยังปลูกพืชผักสวนครัวต่างๆ ไว้บริโภคในครัวเรือน

“จากวันนั้นถึงวันนี้ 15 ปีแล้ว ปัจจุบันมีโค-กระบือ 40 ตัว ไก่พื้นเมือง 60 ตัว เป็ดไข่ 30 ตัว ห่านแพะและลา และการเลี้ยงปลาเลี้ยงกบ เพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และแบ่งปันในชุมชน ชื่อกินแบ่งขายแบ่งปันแบบพอเพียง ตลาดขายกบ กก.ละ 100 กว่าบาท แต่เราขาย กก.ละ 80 บาท ใครมาซื้อกบเราก็แถมฟริกสด แถมกะเพรา ลดแลกแจกแถมกัน แบ่งปันกัน เรามีความสุขจากการเป็นผู้ให้ คนที่มามีอันมาซื้อของกับเราก็ได้รับของตราคุณภาพ และได้ความรู้ติดมือกลับไป”

“สันทัด” ตบท้ายด้วยว่า “ความสุขหาได้ไม่ยาก อยู่ที่เราจะสร้างขึ้นมาเมื่อไหร่ และรู้จักพอเมื่อไหร่มากกว่า คำสอนของพ่อหลวง วิถีของพ่อหลวง เป็นได้จริงทุกอย่าง”

ศิริวัฒน์ วรศิริ